DOI: https://doi.org/10.31392/NZ-udu-168-1.2026.15
УДК 378.091.3:373.5.011.3-051]:78:[791.635:784.1]

Степанова Людмила Павлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри хорового диригування та теорії і методики музичної освіти,
факультет мистецтв імені Анатолія Авдієвського
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
https://orcid.org/0000-0002-9364-2373
e-mail: liudastepanova@gmail.com

РОЛЬ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ У ВИКОНАВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО НАВЧАННЯ

У статті актуалізовано проблему акторської майстерності в процесі вокально-хорового навчання майбутнього вчителя музичного мистецтва як необхідного складника його педагогічної майстерності. Метою є узагальнення поглядів науковців на проблему акторської майстерності у музично-виконавській діяльності та розкриття ролі акторської майстерності у створенні та сценічному втіленні музичного образу в процесі вокально-хорового навчання майбутнього вчителя музичного мистецтв. Запропоновано авторське визначення акторської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Наголошено, що характерною ознакою акторської майстерності в процесі сценічного втілення художнього образу є достовірність виконання, яка забезпечується взаємодією вокально-технічної підготовки та артистизму кожного співака. Подано авторське розуміння артистизму в процесі музично-виконавської, зокрема, вокально-хорової діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Розглянуто важливість застосування можливостей хорового театру, орієнтованого на візуально-слухове сприйняття та видовищність, у вокально-хоровому навчанні з метою яскравого і достовірного сценічного втілення музичного образу. Виявлено, що видовищність, візуалізація, театралізація є характерними ознаками мистецьких пошуків на межі ХХ-ХХІ ст., що підсилює значення акторської майстерності у створенні та сценічному втіленні художнього образу. Автором окреслено чинники, що забезпечують успішність виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання. Першим чинником є опанування комплексу дисциплін музично-теоретичного та диригентсько-хорового циклу. Другим чинником є набуття досвіду створення та сценічного втілення художнього образу в процесі виробничої практики, яка займає вагоме місце в становленні вчителя музичного мистецтва. Автором також актуалізовано впровадження курсу з формування акторської майстерності в процес підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. Підкреслено значення музично-виконавської діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання для успішної подальшої реалізації в педагогічній професії. Зроблено висновок про необхідність формування акторської майстерності як одного з основних складників сценічного втілення художнього образу в процесі вокально-хорового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва.

***Ключові слова**: музично- виконавська діяльність, мистецько-видовищні форми, вокально-хорове навчання, театралізація, артистизм, акторська майстерність, концертний виступ, художній образ, майбутні вчителі музичного мистецтва.*

У контексті глобальних трансформаційних процесів у сучасному

постіндустріальному суспільстві, що знаходять відображення в мистецтві на межі XX–XXI ст, набуває актуальності питання фахової підготовки вчителя музичного мистецтва, зокрема, його підготовки до виконавської діяльності. ЇЇ особливість визначається відомою музичною тріадою: композитор – виконавець-інтерпретатор – слухач, в якій головне місце відводиться саме виконавцю як посереднику-провіднику між композиторським задумом музичного твору і слухачем. Від майстерності виконавця залежить реакція слухачів, якість їхнього сприйняття, а надто, коли виконавець – вчитель, а слухачі – учні.

А відтак, особливого значення набуває проблема виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання, оскільки вокально-хорове виконавство набуває в сучасних умовах нових вимірів, руйнує стереотипи та традиційні підходи. Досвід музично-виконавської діяльності, який наполегливо набувається майбутнім фахівцем з кожним концертним виступом у процесі вокально-хорового навчання, сприяє успішності його майбутньої педагогічної діяльності.

Питання підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до виконавської діяльності досліджували В. Лабунець, Г. Ніколаї, О. Олексюк, Г. Падалка, В. Федоришин та ін, різні аспекти вокально-хорової роботи, в тому числі на уроках музичного мистецтва, досліджували А. Болгарський, Жень Цзіньянь, С. Світайло, В. Черкасов, Л. Ятло та ін.

Загальні питання вокальної педагогіки, методики, вокально-виконавської майстерності розкривали В. Антонюк, В. Бордулін, Н. Гребенюк, Л. Гринь, А. Карпенко, В. Кузьмічова, Н. Можайкіна, Н. Овчаренко, О. Стахевич, Л. Тоцька, Н. Фоломєєва, Ж. Штепа та ін. Велику увагу у наукових дослідженнях приділено проблемі артистизму як компоненту педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва (М. Білецька та Т. Підварко, З. Жигаль та А. Ковбасюк, В. Костюков, М. Ткач, Т. Ткаченко і О. Шумська).

Питання вокально-сценічної майстерності, компетентності та сценічної і сценічно-образної культури досліджували Ван Лей, С. Гмиріна, Н. Косінська, В. Мозговий та О. Кедіс, Н. Сулаєва. Акторську майстерність з позиції підготовки майбутнього актора розглядали В. Алтухов, М. Барнич, А. Верещака, О. Винар, Л. Лимар, О. Стецкович та інші дослідники цього неоднозначного багатовимірного феномена.

Аналіз наукової літератури показує, що, незважаючи на значний науковий доробок, лишається актуальним питання підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до успішної виконавської діяльності, зокрема, вокально-хорової. А проблема акторської майстерності у виконавській діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання досліджена недостатньо.

Отже, зростає необхідність узагальнення поглядів науковців на проблему акторської майстерності у музично-виконавській діяльності та розкриття ролі акторської майстерності у створенні та сценічному втіленні музичного образу в

процесі вокально-хорового навчання майбутнього вчителя музичного мистецтва, що і становить **мету** статті.

Досліджуючи означене питання, варто відзначити, що в процесі історичного розвитку мистецтва у хоровому і сольному співі склались однакові проблеми в педагогічному і методичному аспектах [13], а також зауважити, що історичний досвід виявляє вокальну природу хорового мистецтва. Вокально-хорова діяльність як різновид виконавської колективної діяльності передбачає розвиток музичного слуху, творчий розвиток, розвиток культури співу через формування співацьких навичок, серед яких – вокальні, а саме: навички вокального дихання і звукоутворення (атака та чистота інтонації), звуковедення, артикуляції та дикції і,звичайно, співацька постава.

Розвиток означених навичок, а також музично-аналітичних навичок, навичок виконавської інтерпретації музичних творів в умовах концертного виступу відбувається в процесі вокально-хорового навчання, яке забезпечує якість підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до виконавської діяльності як виконавця-співака і як диригента-хормейстера, керівника дитячого хорового колективу. Цей процес потребує акумуляції всіх моральних і фізичних сил; сценічної витримки і навичок саморегуляції; волі і впевненості в своїх можливостях. А успішність музично-виконавської діяльності залежить від уміння створити і втілити під час сценічного виступу музичний образ художньо яскраво, переконливо і достовірно.

Велику роль у процесі втілення музичного образу відіграє артистизм. Розглядаючи питання формування артистизму вчителя музичного мистецтва, М. Ткач розуміє поняття артистизму як професійну особистісну якість, яка виражає його здатність до встановлення емоційно-творчого діалогу з школярами засобами мистецтва. Цей діалог у розумінні науковиці поширюється на дві основні сфери діяльності педагога-музиканта, а саме: сферу його міжособистісного спілкування та сферу виконавської діяльності [17, с. 188].

Як один із основних компонентів фахової компетентності, який, сприяє розвитку педагогічної творчості розглядає означене поняття В. Демідова. На думку дослідниці, педагогічний артистизм передбачає доцільність педагогічних дій, що є результатом сформованих спеціальних здібностей, навичок, умінь [6].

Артистизм у довідниковій літературі означає «високу майстерність, віртуозність» [4, с. 41]. У галузі мистецької, зокрема, вокально-хорової концертної діяльності висока майстерність передбачає володіння виконавською технікою (яка, в свою чергу, включає цілий комплекс технік – музичну, вокальну, сценічну тощо), наявність емоційності та творчості (які надають змогу розкрити і донести до слухача характер твору та почуття), комунікативні навички спілкування з аудиторією (які сприяють появі ефекту захоплення сценічним дійством).

Тоді, на нашу думку, варто розуміти артистизм як вияв майстерності особистості у певній діяльності, її творчої свободи, її здатності одухотворено та оригінально ділитися своїми професійними здобутками з аудиторією, в

результаті чого відбувається повне «заволодіння» увагою слухачів.

Саме тому деякі науковці і педагоги вважають, що артистизм і є результатом виконавської майстерності у процесі творчої взаємодії зі слухачем [3; 9]. Проте, справжня майстерність співака виявляється у процесі поєднання глибокого розуміння авторського задуму та усвідомлення художнього образу музичного твору і вокальної техніки. Саме це робить виконання виразним, емоційним та артистичним, на що вказує М. Сухолова: «єдність музично-інтелектуальної та технологічно-співацької підготовки, усвідомленого художнього задуму як основи для застосування досконалих вокально-технічних прийомів становлять важливу умову розвитку виконавського артистизму співака» [16, с. 112].

На думку науковців, виконавці-співаки мають володіти артистизмом внутрішнім (музично-виражальним) і артистизмом зовнішнім (театрально-виражальним, тобто, артистизмом, який ґрунтується на елементах театральної виразності), таким чином досягаючи «цілісності художнього враження за рахунок природного злиття вокально-інтонаційного вираження динаміки розгортання художньо-образного змісту твору та майстерності його сценічно-драматичного втілення» [16, с. 112-113]. До того ж, достовірність передачі цього художньо-образного змісту публіці залежатиме саме від його майстерності внутрішнього вживання в образ [10].

Досліджуючи артистизм у вокальному мистецтві, а саме: технічну майстерність та сценічний артистизм у їх взаємозв'язку, що сприяє успішності створення переконливого художнього образу. В. та Вл. Піруси розглядають сценічний артистизм як ключовий синергетичний фактор художнього перевтілення, а також як фактор створення індивідуального стилю вокаліста [9].

В. Коломієць об'єднуючим елементом артистизму та вокальної техніки виконавця вважає імідж, який, синтезує артистизм та вокал як прояви «ірраціонального та раціонального начал у діяльності людини» [7, с. 466]. Причому, увагу слухачів та їх зацікавленість можна утримати лише за рахунок емоційного наповнення виконання, оскільки за це відповідає художня акторська складова.

На думку С. Гмиріної, з якою ми повністю погоджуємось, створення яскравого художнього образу досягається тоді, коли виконання набуває надзвичайної достовірності. За висновком дослідниці, цьому сприяє «дотримання авторського задуму в інтерпретації твору, тембр голосу, особливості співацького дихання, характер звуковедення» виконавця, а також, увага «до власного внутрішнього стану», використання «засобів невербальної комунікації (зовнішній вигляд співака – сценічний костюм, зачіска, аксесуари; рух по сцені – специфічна хода і постава, міміка, жести, уклін тощо)» [5]. Ця надзвичайна достовірність виконання, на нашу думку, і є характерною ознакою акторської майстерності у процесі створення художнього образу.

Акторську майстерність у наукових джерелах, що розкривають особливості підготовки та діяльності актора, дослідники розглядають у різних

аспектах: як «сукупність професійних умінь і навичок актора, що забезпечують створення художньо переконливого сценічного образу засобами голосу, міміки, жесту, пластики та емоційної виразності» [15]; як своєрідний стан переживання в ролі, особливість якого в тому, що він досягається тренуванням психіки [1; 2].

Ми розуміємо акторську майстерність майбутнього вчителя музичного мистецтва як комплекс знань, творчих умінь і психофізичних навичок, що забезпечують художньо переконливе створення та емоційно виразне, артистичне і, водночас, достовірне сценічне втілення музичного образу відповідно до авторського задуму. Акторська майстерність майбутнього вчителя музичного мистецтва виявляється безпосередньо в педагогічній діяльності та в музично-виконавській, в момент концертного виступу, коли успіх досягається поєднанням контрольованого (дія) і неконтрольованого (почуття) в процесі безпосередньої взаємодії з аудиторією.

На особливу увагу в умовах закладу вищої освіти заслуговує формування акторської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання, зважаючи на специфіку педагогічної діяльності в закладі загальної середньої освіти. Її суть полягає у безпосередньому візуальному контакті з аудиторією. Так само, як і співаки під час втілення художнього образу на сцені, вчителі в повсякденній вокально-хоровій роботі з учнями використовують засоби акторської майстерності – погляд, відповідний моменту вираз обличчя (мімічну виразність), положення тіла тощо. А в умовах концертного виступу вчитель музичного мистецтва, як і співак, користується як вокально-інтонаційними прийомами виконавства, так і «зовнішніми засобами, починаючи з костюму, виходу на сцену, співочо-сценічної постави, і завершуючи характером жестикуляції, міміки, поглядів» [16].

Продумана сценічна дія, використання доречних костюмів, застосування елементів театралізації – використання зазначених засобів є необхідною умовою, що пояснюється значним зростанням сучасних вимог до виконавської діяльності. А це, зі свого боку, обумовлюється глобальними трансформаційними процесами в мистецтві, яке віддзеркалює неоднозначність і протиріччя епохи постмодернізму з її епатажністю та новаторством, мінливістю та іронією, стилізацією та цитуванням, еклектизмом та художньо-стильовим синтезом, театралізацією та видовищністю.

Відповідно, на межі XX–XXI століть науковцями відзначаються процеси шоуїзації суспільства, що виражається у пануванні видовищності майже всіх соціокультурних феноменів. Усе, що оточує сучасну людину, не лише привертає її увагу через візуальні образи, а й комплексно впливає на неї, залучаючи до своєрідного процесу комунікації через видовищність сприйняття [11].

Постмодернізм, як новий світоглядно-мистецький напрям постіндустріального суспільства, змінює його ціннісні орієнтири, впливаючи на світогляд окремої особистості та трансформуючи її свідомість. Цьому сприяє розповсюдження мистецько-видовищних форм, як «найяскравішого і безпрограшного варіанту, яким скористався постмодерн для задоволення

потреб сучасної людини у театралізації та грі, …у зростанні експресивно-динамічної складової мистецьких форм, які набувають посилених видовищних рис» [11, с. 90].

Досліджуючи видовищні форми сучасної культури, К. Станіславська надає авторське розуміння видовища як «зримої форми (об'єкта чи дійства), на якій фокусується увага суб'єкта-реципієнта з метою зосередженого споглядання та духовної взаємодії» [11, с. 86]. Що стосується безпосередньо мистецтва, науковиця вказує на виникнення мистецько-видовищної форми як художньої структури, в якій мистецькі засоби виразності поєднуються з видовищністю їх вияву.

У цьому контексті стає зрозумілим зростання сучасних вимог до виконавської діяльності, що, в свою чергу, підсилює значення опанування основ акторської майстерності майбутніми вчителями музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання, оскільки саме в межах вокально-хорового виконавства спостерігаються наразі явища інтеграції мистецьких форм, художньо-стильового синтезу, трансформації візуального у видовищне (хоровий театр). У цьому зв'язку науковці відзначають, що у контексті запитів сучасності академічне виконавство теж розвивається в руслі музично-комунікативної діяльності, залучаючи форми візуалізації, театралізації, видовищності [12].

З огляду на видовищні форми сучасної культури науковці розглядають тенденцію до театралізації як нову форму існування професійної музики і стосовно академічного хорового мистецтва, а саме – хоровий театр як «мистецько-видовищну форму», що передбачає синтез мистецтва хорового з мистецтвом театру. Це явище К. Станіславська визначає як «сучасний напрям академічного хорового мистецтва, в основі якого лежить синтез хорового співу та театрально-сценічного дійства, де кожний учасник одночасно є співаком, пластичним артистом, драматичним актором» [12, с. 171]. Змінюється, також, роль диригента, який перестає бути статичною фігурою керуючого, натомість, сам активно включається в дійство. Він виступає і солістом, і хористом, залишаючись при цьому актором, хормейстером, режисером, балетмейстером.

Слід визнати, і це підкреслюють науковці у своїх дослідженнях, що залучення елементів театралізації, завдяки активізації уваги слухачів, зверненої на сценічну дію під час хорового концерту, робить його більш доступним для сприйняття. А взаємодія класичної традиції виконання із сучасною видовищністю сприяє популяризації академічного хорового мистецтва.

Варто відзначити деякі особливості, які у хоровому театрі формують хор як ансамбль солістів, що діють, згідно з поданим вище визначенням, як співаки та актори, а подекуди і як танцюристи. По-перше, під час хорової вистави, яка розрахована на візуально-слухове сприйняття та видовищність, їм притаманні динамічність, рухливість, сценічна дія. По-друге, кожний учасник, будучи частиною ансамблю, є виконавцем високого рівня, індивідуальністю,

сформованою особистістю.

На це вказує, зокрема, В. Михайлець у своєму дослідженні вокальної основи хорового мистецтва в історичному та теоретичному аспектах. Дослідниця робить висновок про те, що розвиток технічних і виконавських можливостей у сольному співі обумовлює перспективи розвитку хорових партій та виконавських прийомів у хоровому мистецтві. Спираючись на висновки О. Тимошенка та А. Лащенка про пріоритетне місце вокалізації як засобу виразності, В. Михайлець також зазначає, що хоровий художньо-виконавський рівень «пропорційно залежить від індивідуальної вокальної підготовки кожного виконавця [8].

Вокальна підготовка на рівні сучасних вимог до виконавської вокально-хорової діяльності, на думку сучасних дослідників цієї проблеми, включає вокально-технічну підготовку та акторську майстерність кожного співака у їх взаємодії та взаємодоповненні, що передбачає уміння відчувати зал, артистизм, коли кожен жест відповідає внутрішнім переживаням, наповнюється глибоким внутрішнім смислом, дає відчуття емоційної правди. На цих позиціях ґрунтуються сучасні методики вокально-хорового навчання.

Варто зазначити, що сучасному вчителю музичного мистецтва, так само, як і сучасному актору (про спорідненість педагогічної і акторської діяльності свідчить значний масив сучасних наукових досліджень) важливо «прагнути вивчати свою природу та завжди вдосконалювати свою майстерність» [2, с. 25]. Тобто, на ефективність реалізації у професійній діяльності впливає спрямування освітнього процесу майбутніх учителів музичного мистецтва на всебічний розвиток і саморозвиток, прагнення до самовдосконалення у всіх напрямках педагогічної та музично-виконавської діяльності.

Щодо формування акторської майстерності, то цей процес у наукових дослідженнях визнається творчим видом діяльності, в якому передбачається всебічний індивідуальний розвиток обдарованої особистості [1]. Майбутньому вчителю музичного мистецтва потрібно формувати навички акторської майстерності як необхідного складника достовірного втілення художнього образу перед аудиторією: дитячою (в класі під час ознайомлення учнів з новими творами) чи різновіковою (під час просвітницької діяльності, під час проведення мистецько-виховних заходів у закладах мистецької та загальної освіти), і як вчителя-хормейстера з метою здійснення яскравих концертних виступів своїх вихованців, залучаючи елементи хорового театру в роботу з учнівським хором.

У зв'язку з цим, на нашу думку, необхідно звернути увагу на два чинники успішності виконавської діяльності майбутніх фахівців у процесі вокально-хорового навчання. Першим чинником є опанування ними комплексу дисциплін музично-теоретичного та диригентсько-хорового циклу. Означені дисципліни відкривають можливості для розширення обсягу необхідних мистецьких знань, формування інтересу до традицій та тенденцій розвитку сучасного вокального та хорового мистецтва, збагачення уявлень про сучасний вокально-хоровий репертуар.

Таким чином, опанування цих дисциплін впливає на глибину осягнення майбутніми учителями музичного мистецтва художнього образу та своєрідність його інтерпретації відповідно до стилю епохи та індивідуального стилю композитора; на формування «виконавського стилю як вираження власного світогляду і світовідчуття; формування педагогічного стилю кожного фахівця у процесі музично-педагогічної діяльності» [14, с. 25].

Другим чинником вважаємо набуття досвіду створення та сценічного втілення художнього образу в процесі практичної підготовки, яка займає вагоме місце в становленні майбутнього педагога-музиканта. Саме практична підготовка (особливо виробнича педагогічна та виконавська практики) надає можливість для самостійної творчої роботи: як диригента-хормейстера з учнівським колективом на уроці та дитячим хором у позакласній діяльності; як виконавця-соліста (що потребує постійного вдосконалення співацького голосу та вокальної техніки) під час мистецько-виховних заходів. Адже кожний вид практики передбачає підготовку мистецько-виховного заходу, який проводять здобувачі, набуваючи педагогічний і музично-виконавський досвід.

Водночас, вважаємо, що у процес фахової підготовки вчителя музичного мистецтва та викладача мистецької школи було б доцільно включити курс з акторської майстерності, який значно збагатив би практичний досвід їхньої виконавської і педагогічної діяльності, впливаючи на її успішність в майбутньому. Такий курс не тільки сприяє глибокому проникненню виконавця у зміст музичного твору, допомагає «пережити його як власну емоційну історію, зберігаючи при цьому свою індивідуальність, … дозволяє створити правдивий, живий музичний образ» [9, с. 319], а й забезпечує розвиток акторських здібностей здобувачів, умінь застосовувати власну емоційну пам'ять, проводити психологічний самоаналіз.

Висновки. Узагальнення поглядів науковців на проблему акторської майстерності у музично-виконавській діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання виявило її актуальність та необхідність дослідження шляхів розв'язання. Аналіз наукових джерел показав, що в контексті запитів сучасності у хоровому виконавстві поширюється нова мистецько-видовищна форма – хоровий театр, орієнтований на візуально-слухове сприйняття, що віддзеркалює тенденцію мистецьких пошуків на межі XX-XXI ст. до театралізації, явищ художньо-стильового синтезу.

Вищевикладене підсилює значення акторської майстерності у створенні та сценічному втіленні художнього образу у виконавській діяльності, а отже визначає напрямки роботи в процесі вокально-хорового навчання майбутнього вчителя музичного мистецтва. Результативність означеної роботи забезпечують представлені в статті чинники успішності виконавської діяльності майбутніх фахівців у процесі вокально-хорового навчання. Довершеність сценічного втілення музичного образу досягається в результаті взаємодії вокально-технічної підготовки та акторської майстерності. Введення курсу з акторської майстерності сприятиме оновленню процесу підготовки учителів

музичного мистецтва та позитивно позначиться на їхній майбутній виконавській та педагогічній діяльності.

Особлива роль акторської майстерності в процесі вокально-хорового навчання визначається необхідністю її сформованості як складника достовірного втілення художнього образу перед аудиторією як у педагогічній, так і в музично-виконавській, просвітницькій діяльності. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в дослідженні шляхів формування акторської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахового навчання.

Використана література:

1. Баранюк В. Нормативне забезпечення процесу формування акторської майстерності у здобувачів фахової передвищої освіти засобами тренінгу. *Молодь і ринок* 2024. №12/232. С. 162–168. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.320503.
2. Барнич М., Горбачук Н. Акторська майстерність: від уяви до перевтілення. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія Аудіовізуальне мистецтво і виробництво.* 2021. Т. 4. №1. С. 18–27. DOI: https://doi.org/10.31866/2617-2674.4.1.2021.235062.
3. Білецька М., Підварко Т. Артистизм як необхідна складова музично-виконавської компетенції майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Молодь і ринок*. 2018. №9 (164). С. 17–21. URL: https://mir.dspu.edu.ua/article/view/144205/142091.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с. URL: https://archive.org/details/velykyislovnyk/page/n1/mode/2up.
5. Гмиріна С. В. Сценічне перевтілення студента-вокаліста як педагогічна проблема. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти*. 2013. Вип. 14. С. 46–50. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3513/1/Gmirina%20S.PDF.
6. Демідова В. Педагогічний артистизм як фахова компетентність педагога-музиканта. *Музичне мистецтво і культура.* 2024. №39. С. 311–324. URL: https://music-art-and-culture.com/index.php/music-art-and-culture-journal/article/view/960.
7. Коломієць В. І. Імідж у синергії артистизму та вокалу. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал.* 2025. №2. С. 465–469. DOI: https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2025.339049.
8. Михайлець В. В. Вокальна основа хорового мистецтва: історичний та теоретичний аспекти. Автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Одеса, 2004. 18 с. URL: https://uacademic.info/ua/document/0404U003478.
9. Пірус В., Пірус Вл. Художнє перевтілення вокаліста: від технічної майстерності до сценічного артистизму. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. 2025. Вип. 28 (1). С. 315–324. DOI: https://doi.org/10.33287/222495.
10. Семененко І. В., Іваненко М. В., Павлюкова Г. В. Концертний виступ в контексті виконавської діяльності вокаліста. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). С. 652–655. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/159.pdf.
11. Станіславська К. Видовищні форми у сучасній культурі. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого.* 2021. №29. С. 85–90. DOI: https://doi.org/10.34026/1997-4264.29.2021.
12. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія. Вид. друге, перероб. і доп. Київ: НАКККіМ. 2016. 320 с. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytuty/nauka/vydannia/Stanislavska_Mystecko_Vydovyschni_formy.pdf.
13. Стахевич О. Г. Основи вокальної педагогіки. Ч. 1: Природно-наукові теорії сольного співу. Курс лекцій. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. 92 с. URL: https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi73/0053847.pdf
14. Степанова Л. П., Бодрова Т. О. Проблема стилю в контексті музичної педагогіки. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 14. Теорія і*

методика мистецької освіти. 2025. Вип. 33. С. 19–26. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc-series14-2025-33-03

15. Стецкович О., Алтухов В., Верещака А. Особливості формування та розвитку акторської майстерності акторів музично-драматичного театру. *Fine Art and Culture Studies*, 2025. Вип. 3, Т. 1. С. 242–248. DOI: https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-1-34.
16. Сухолова М. А. Значення артистичності у формуванні іміджу виконавця-вокаліста. *Інноваційна педагогіка: науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій.* 2020. №23(2). С. 110–113. URL: http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7052/1/The_value_of_artistry_in_shaping_the_image_of_the_singer.pdf.
17. Ткач М. М. Індивідуальний стиль навчання як основа формування артистизму майбутніх вчителів музичного мистецтва. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи.* 2018. Вип. 64. С. 188–195. URL: https://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/64-2018/45.pdf.

R e f e r e n s e s :

1. Baraniuk V. (2024). Normatyvne zabezpechennia protsesu formuvannia aktorskoi maisternosti u zdobuvachiv fakhovoi peredvyshchoi osvity zasobamy treninhu [Regulatory Support for the Process of Developing Acting skills in Students of Professional Pre-higher Education through Training]. *Molod i rynok*, № 12/232. S. 162–168. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.320503 [in Ukrainian].
2. Barnych M., Horbachuk N. (2021). Aktorska maisternist: vid uiavy do perevtilennia [Acting skills: from Imagination to Transformation]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Seriia Audiovizualne mystetstvo i vyrobnytstvo.* Vol. 4. № 1. S. 18–27. DOI: https://doi.org/10.31866/2617-2674.4.1.2021.235062 [in Ukrainian].
3. Biletska M., Pidvark T. Artystyzm yak neobkhidna skladova muzychno-vykonavskoi kompetentsii maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [Artistry as a Necessary Component of the Musical and Performing Competence of Future Music Teachers]. *Molod i rynok.* 2018. № 9(164). S. 17–21. URL: https://mir.dspu.edu.ua/article/view/144205/142091 [in Ukrainian].
4. Busel V. T. (Ed.). (2005). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dodatkamy i dopovnenniamy)* [Large Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language (with Additions and Supplements)] Kyiv – Irpin: VTF "Perun". 1728 s. [in Ukrainian].
5. Hmyrina S. V. (2013). Stsenichne perevtilennia studenta-vokalista yak pedahohichna problema [Stage Transformation of a student-vocalist as a Pedagogical Problem]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 14: Teoriia i metodyka mystetskoi osvity.* Vyp. 14. S. 46–50. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3513/1/Gmirina%20S.PDF [in Ukrainian].
6. Demidova V. (2024). Pedahohichnyi artystyzm yak fakhova kompetentnist pedahoha-muzykanta [Pedagogical Artistry as a Professional Competence of a Music Teacher]. *Muzychne mystetstvo i kultura* № 39. S. 311–324. URL: https://music-art-and-culture.com/index.php/music-art-and-culture-journal/article/view/960 [in Ukrainian].
7. Kolomiiets V. I. (2025). Imidzh u synerhii artystyzmu ta vokalu [Image in the Synergy of Artistry and Vocals]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv: Naukovyi zhurnal*. № 2. S. 465–469. DOI: https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2025.339049 [in Ukrainian].
8. Mykhailets V. V. (2004). Vokalna osnova khorovoho mystetstva: Istorychnyi ta teoretychnyi aspekty [The Vocal Basis of Choral Art: Historical and Theoretical Aspects] Avtoref. dys. … kand. mystetstvoznavstva. Odesa. 2004. 18 s. URL: https://uacademic.info/ua/document/0404U0034781 [in Ukrainian].
9. Pirus V., Pirus Vl. (2025). Khudozhnie perevtilennia vokalista: Vid tekhnichnoi maisternosti do stsenichnoho artystyzmu [Artistic Transformation of a Vocalist: From Technical Mastery to stage Artistry]. *Muzykoznavcha dumka Dnipropetrovshchyny*. Vyp. 28(1). S. 315–324. DOI: https://doi.org/10.33287/222495 [in Ukrainian].
10. Semenenko I. V., Ivanenko M. V., Pavliukova H. V. (2017). Kontsertnyi vystup v konteksti vykonavskoi diialnosti vokalista [Concert Performance in the Context of a Vocalist's Performing Activity]. *Molodyi vchenyi.* № 11(51). S. 652–655. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/159.pdf [in Ukrainian].
11. Stanislavska K. (2021). Vydovyshchni formy u suchasnii kulturi [Spectacular Forms in Contemporary Culture]. *Naukovyi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu teatru, kino i telebachennia imeni*

I. K. Karpenka-Karoho. № 29. S. 85–90. DOI: https://doi.org/10.34026/1997-4264.29.2021 [in Ukrainian].

12. Stanislavska K. I. (2016). *Mystetsko-vydovyshchni formy suchasnoi kultury* [Artistic and Entertainment Forms of Contemporary Culture] (2nd ed., rev. & expanded). Kyiv: NAKKKiM. 320 s. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytuty/nauka/vydannia/Stanislavska_Mystecko_Vydovyschni_formy.pdf [in Ukrainian].
13. Stakhevych O. H. (2002). Osnovy vokalnoi pedahohiky. Ch. 1: Pryrodno-naukovi teorii solnoho spivu: Kurs lektsii [Fundamentals of Vocal Pedagogy. Part 1: Natural Science Theories of Solo Singing: A Course of Lectures]. Sumy: Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko. 92 s. URL: https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi73/0053847.pdf [in Ukrainian].
14. Stepanova L. P., Bodrova T. O. (2025). Problema styliu v konteksti muzychnoi pedahohiky [The Problem of Style in the Context of Music Pedagogy]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 14. Teoriia i metodyka mystetskoi osvity*. Vyp. 33. S. 19–26. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc-series14-2025-33-03 [in Ukrainian].
15. Stetskovych O., Altukhov V., Vereshchaka A. (2025). Osoblyvosti formuvannia ta rozvytku aktorskoi maisternosti aktoriv muzychno-dramatychnoho teatru [Features of the Formation and Development of Acting Skills in Music and Dramatic Theater Actors]. *Fine Art and Culture Studies*. Vyp. 3. Vol. 1. S. 242–248. DOI: https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-1-34 [in Ukrainian].
16. Sukholova M. A. (2020). Znachennia artystychnosti u formuvanni imidzhu vykonavtsia-vokalista [The Role of Artistry in Forming the Image of a Vocalist-Performer]. *Innovatsiina pedahohika: Naukovyi zhurnal Prychornomorskoho naukovo-doslidnoho instytutu ekonomiky ta innovatsii*. № 23(2). S. 110–113 [in Ukrainian].
17. Tkach M. M. (2018). Indyvidualnyi styl navchannia yak osnova formuvannia artystyzmu maibutnikh vchyteliv muzychnoho mystetstva [Individual Learning Style as a Basis for Developing the Artistry of Future Music Teachers]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. Vyp. 64. S. 188–195. URL: https://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/64-2018/45.pdf [in Ukrainian].

L. Stepanova. The Role of Acting Skills in the Performance Activities of Music teachers in the Process of Vocal and Choral Training.

The article addresses the problem of acting skills in the process of vocal and choral training of a future music teacher as a necessary component of his pedagogical skills. The aim is to generalize scholars' views on the problem of acting skills in musical performance and to reveal the role of acting skills in creating and embodying a musical image on stage in the process of vocal and choral training of future music teachers. The author's definition of acting skills of a future music teacher is proposed. It is emphasized that a characteristic feature of acting skills in the process of stage embodiment of an artistic image is the authenticity of performance, which is ensured by the interaction of the vocal and technical training and artistry of each singer. The author's understanding of artistry in the process of musical and performing, in particular, vocal and choral activities of a future teacher of musical art is presented. The importance of applying the possibilities of choral theatre, with an emphasis on visual-auditory perception and theatrical spectacle, in vocal and choral education for the purpose of vivid and authentic stage realization of a musical image is considered. It was found that spectacle, visualization, tetralization are characteristic features of artistic searches at the turn of the 20th and 21st centuries, which enhances the importance of acting skills in the creation and stage embodiment of an artistic image. The author outlines factors of the success of the performing activity of future teachers of musical art in the process of vocal and choral training. The first factor covers the mastery of a complex of disciplines of the music-theoretical and conducting-choral cycle. The second factor is gaining acquired experience in creating and stage-enhancing an artistic image in the process of production practice, which plays an important role in the development of a teacher of music. The author also highlights the importance of introducing a course on the formation of acting skills into the training process for future music teachers. The importance of musical and performing activities of a future teacher of musical art in the process of vocal and choral training for successful further implementation in the pedagogical profession is emphasized. It is concluded that the necessity of

development of acting skills is one of the main components of the stage interpretation of an artistic image in the vocal and choral training of future music teachers.

***Keywords**: musical and performing activities, artistic and spectacular forms, vocal and choral training, theatricalization, artistry, acting skills, concert performance, artistic image, future teachers of music.*

Дата першого надходження рукопису до видання:01.05.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.05.2026

Дата публікації:26.06.2026